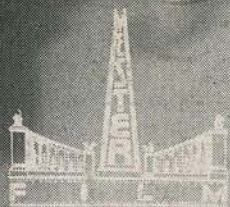

Budapest,
1943.
márc. 24.

V. évf
12. sz.

Egyes
szám ára:
70 fill.

MILITÁRISS

Elkészült a legújabb Daróczy-film a

„KÉSŐ”

SZERKESZTI
D. MATOLAY

*A gondtalan fiatalság, a féktelen jókedv,
a kacagó tavasz légiesen könnyed
és szívderítően aranyos filmje:*

AZ ELSŐ RANDEVU

(CONTINENTAL-FILM)

Az első francia film,
amit a fegyverszünet
után forgattak

Főszereplők:

**DANIELLE
DARRIEUX**

FERNAND LEDOUX

JEAN TISSIER

LOUIS JOURDAN

FILMIPARI ÉS FILMKERESKEDELMI RT.
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 13. TELEFON: 183-858

MAGYAR film

SZERKESZTI: *Matolay K. Géza*

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 13. IV. emelet.
Tel.: 420-796, 426-576. Postatakarékp. csekksz.: 15410.
Előfizetési ár: egy évre 35 pengő, félévre 18 pengő.

V. ÉVFOLYAM 12. SZÁM — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN — BUDAPEST, 1943. MÁRCIUS HÓ 24

A színész-gázsik rendezésétől függ a magyar filmgyártás jövője

Írta: MATOLAY GÉZA DR.

Ismét a sztár-gázsikról kell beszélnünk, mert ennek a kérdésnek megoldása egyik legégetőbb szükségessége a magyar filmgyártásnak. Nem arról van itt szó, hogy bárki is sajnálná, vagy irigyelné vezető színésznőinktől és színészeinktől a nagy jövedelmet, hanem arról, hogy *lesz-e tovább magyar filmgyártás vagy sem*. A sztár-gázsik vita nem egyszerűen *anyag*i természetű kérdése a magyar filmgyártásnak, hanem: *létkérdése*.

Három év előtt...

Három esztendővel ezelőtt, amikor egy magyar film átlagos gyártási költsége 100–120 ezer pengőt tett ki, a szereplő színészek és statiszták együttes tiszteletdíja *12.000 pengő körül mozgott*. Ma pedig, amikor egy magyar film átlagosan 280–300 ezer pengőbe kerül, a *színészgázsik 80–100 ezer pengőre rúg*, sőt van eset, hogy *eléri a 120.000 pengőt*. Ez azt jelenti tehát, hogy kerekén *nyolc-tízszerezésre emelkedtek a színészgázsik*, s amíg régebben csak 12–16 százalékát képezte a színészek tiszteletdíja az összköltségvetésnek, addig *ma 30–35 százalékra emelkedett*. Olyan horribilis számok ezek, amelyeket *a hétszázötven belöldi mozira lámaszkodó filmgyártás semmi körülmények között nem bír el*.

A magyar filmgyártás bevételi lehetősége a mozgóképszínházak szaporodása és helyárainak 20 százalékkal való drágulása folytán

csak mintegy *kétszerezésre* emelkedett a néhány év előttivel szemben. Igaz, hogy az élet is megdrágult, igaz az is, hogy a filmgyártásban közreműködő további résztvevők

tízeltése is emelkedett, de csak két, vagy háromszorosra, ami körülbelül megfelel az általános drágulás arányának. *Miért kellett a színészgázsiknak tízszerezésre emelkedni?*

Filmenként ugrásszerűen nő a gázsik

Nemcsak a sztárgázsiról van szó, hanem általában a gázsikról, mert sokkal kevesebben vannak Magyarországon az úgynevezett sztárok, mint amennyien indokolatlanul magas gázsit követelnek. Színészeink igényei filmről-filmre nőnek és most elérkeztünk oda, amikor a fák nem nőhetnek tovább: *az égig*. A hűrt túlfeszítették és *mielőtt még elszakadna, rendet kell teremteni*.

Vegyük először az úgynevezett sztárokat. Három évvel ezelőtt egy elsőosztálybeli színész, vagy színésznő 3–3500 P gázsit kapott, de *sokan vannak, akik csak 1000–1500 pengőnél tartottak még*. Ma ugyanezek, *25–30.000 pengő igényt állnak elő*, s ezenkívül még számos kikötéssel próbálkoznak. Egyik a film tiszta jövedelméből kér még további 10–20 százalékot, a másik a külföldi eladásokból befolyó jövedelem felét szeretné megkapni, a harmadik kijelenti, hogy csak délelőtt tíztől hajlandó kimenni a műterembe, öt órákor pedig már befejezi a munkát, mert este színházi előadása van...

Az egyik férfiszínész, aki rövid egymásutánban két komolyabb filmsikert tudott felmutatni, ma már 15.000 pengő gázsit kap, holott az első filmjénél 3000 pengőt,

második filmjénél 5000 pengőt, harmadik filmjénél 8000 pengőt kapott, ma pedig a 15.000 pengős magasságban tart. *És mindezt másfél esztendő alatt!* Enyhén szólva *ez némi túlzás*. És ugyanígy túlzás az is, hogy egyik színésznőnk, aki most játszik életében a negyedik filmben, *az 1500 pengő pauszáról egy esztendő alatt 12.000 pengős gázsira emelkedett*.

Olyan színészek, epizodisták, akik még egy-két év előtt boldogan jöttek napi 70–80 pengő tiszteletdíj mellett dolgozni, *ma az általános sztárgázsik mánia hatása alatt napi 4–500 pengőt követelnek*. És mindez abban az időpontban történik, amikor a filmfelvételeket délután 5 órákor be kell fejezni, mert a színházak korán kezdenek, a felvételi idő tehát megrövidült s így *a színészek munkateljesítménye és fáradsága is kevesebb*. És történik akkor, amikor a háborús viszonyok következtében, több nagy külföldi ország kiesése folytán *a magyar filmnek meg kellene és meg lehetne teremteni jövőjét*. És történik akkor, amikor ugyancsak a háborús viszonyok folytán *a magyar filmek külföldi bevételi lehetősége igen jelentős mértékben csökkent*.

Önmaguk ellen dolgoznak a színészek

Ha megkérdezi az ember valamelyik színészt, hogy miért lép fel ilyen nagy gázsiköveteléssel, akkor egyszerűen azt feleli: *Istenem, a film az egyetlen, amin ma komolyan keresni lehet.*

Szem elől tévesztik azt, hogy ha a dolgok így haladnak tovább, akkor éppen a film lesz az, amelynél többé nem lehet keresni, mert nem lesz többé magyar filmgyártás! A színészek, akik a film népszerűsége, a film mérhetetlenül nagy publicitása folytán nagygyá lettek, akik a filmnek igen sokat köszönhetnek,

Hibás-e a gyártó, vagy nem?

Kétségtelenül igaz, hogy az ilyen szerződések létrehozásában *filmgyártóink is hibásak.* Vannak, akik valósággal egymásra licitálnak egy-egy színész szerződtetése körül s ezzel még emelik, azoknak igényeit. De kétségtelen az is, hogy *filmgyártóink legtöbbször kényszerhelyzetben vannak,* amikor a szereplőket szerződtetik.

A műtermi kiutalások időpontja ugyanis annyira bizonytalan, hogy *színészeket előre szerződtetni teljesen lehetetlen.* Igen gyakran megtörténik, hogy a műtermi kiutalás időpontját közlő levélben megjelölt terminus *négy-öt hónappal kitolódik.* A gyártónak tehát nem jelent semminemű támpontot a filmgyár értesítő levele, amelyben közlik vele a gyártási évad elején, hogy *»előreláthatóan«* — mondjuk — *augusztus 15-én* fog produkciójával műterembe kerülni. Ez a közlés reális számítás szerint azt jelenti, hogy esetleg már augusztus végén, tényleg műterembe kerül, de ha az előtte soron levő filmek gyártása a számítottnál hosszabb ideig tart, akkor *esetleg csak decemberben vagy januárban kerülhet a műterembe.* Ilyen körülmények között színészeket előre szerződtetni nem lehet. A gyártók *kénytelenek tehát a szereplőket akkor szerződtetni, amikor már biztos, hogy mikor kerülnek műterembe.* Ez az időpont rendszerint két héttel a forgatás megkezdése előtt válik biztossá. A gyártónak ilymódon mindössze két hét áll rendelkezésére leszerződtetni a rendezőt, segédrendezőt, felvételvezetőt, operatort, segédoperatort, összeállítót, s a többi technikai résztvevőket, s ugyanez alatt az idő alatt kell leszerződtetni, az összes színészeket, színésznőket, ez alatt az idő alatt kell megtervez-

nemcsak jövedelemben, hanem népszerűsítésben is, lassacskán *tönkre teszik és megsemmisítik a filmet és ezzel önmaguk alól rúgják ki az alapot.*

Ezek nem frázisok, hanem komoly intelmek a jövőre. Lehetetlen állapot az, hogy például egyik, kómiikus színészünk nemrégiben egy háromnapos szerepért *10.000 pengőt* kapott. Mert az ő elve az, hogy *filmenként átlagosan 10.000 pengőt* akar keresni, s ha a szerep akár egy nap, akár húsz nap, egyformán *10.000 pengőt* kér.

tetni és megcsináltatni a ruhákat, s elkészíttetni a díszletterveket. Mindezek tetejébe még a film anyagi konstrukciójáról is gondoskodni kell ez alatt a rövid idő alatt. *Olyan pokoli munka ez, amelyhez*

A film nem lehet fejőstehén

Meg kell végre értenie mindenkinek ebben az országban, hogy a magyar filmgyártás nem lehet sem *»Prügelknab«*, sem pedig *fejőstehén.* Legtöbbször abban a téves fogalomban élnek, hogy filmgyártóink vagyontokat keresnek s ezért vagy fokozott művészi teljesítményeket várnak tőlük, vagy pedig indokolatlanul sokat akarnak keresni rajtuk.

Állapítsuk meg, hogy néhány kivételes *»kiugrás«*-tól eltekintve, filmvállalataink az utolsó években annál kevésbé kerestek a magyar filmekben, mert *mire a film gyártása után másfél-két esztendő múlva visszafolyt a befektetett tőkéje és kamatai, ugyanabból a pénzüsszomból már nem tudott újabb filmet gyártani* az időközben bekövetkezett áremelkedések, legfőként pedig a színészgázsik mérhetetlen

Okos és méltányos megoldást kell találni!

A magyar filmvállalatok ma — ritka kivételektől eltekintve — csak a külföldi filmekben keresnek, s a magyar filmek gyártása nem egyszerű komoly ráfizetéssel jár. A magyar filmgyártás *egész Európában az egyetlen, amely önmagában fejlődött s önmagából táplálkozik.* Nem szabad tehát azzal büntetni, hogy egyre több terhet akasszunk rá, amíg csak bele nem pusztul, hanem éppen ellenkezően: *erősíteni, táplálni, segíteni kellene, s lehetőséget találni terhei csökkentésére.*

foghatót semmiféle foglalkozásban nem lehet találni!

Pillanatok alatt kell határozni sorsdöntő kérdések felett, el kell dönteni a szereplők kiválasztását, meg kell állapodni a tiszteletdíjak nagyságában, s mindezeket felül *egyeztetni kell a szereplők színházi elfoglaltságát a filmhez.*

Ez azt jelenti, hogy soha nem tudja a gyártó és a rendező teljes egészében azt a szereposztást adni filmjéhez, ami valóban hiánytalanul megfelelő volna. *Mindég meg kell alkudni a művészi törekvésekkel, mindig koncessziót kell tenni a színház javára és a film kárára.* De mindezt nem veszi figyelembe senki, sem a színész, sem a színigazgatók, de legkevésbé a közönség. A közönség mindent követel a filmtől és a film alig kap tőle mást, mint súlyos és kemény kritikát, amely igazságtalanul éri.

megnövekedése folytán. Az új gyártáshoz tehát ismét új kölcsönt, vagy új tőkét kell szerezni és ki tudja, hogy ez a folyamat mire vezet?

Úgy látom — és velem együtt így látja minden józanul gondolkodó szakember —, hogy ennek a káros és esztelen folyamatnak minden eszközzel gátat kell vetni. *Képtelenség, hogy az adott körülmények folytán a magyar filmek művészi színvonalát süllyeszteni kelljen, hogy a filmek kiállításánál egyre fokozottabb mértékben le kelljen mondani arról a gazdagságról, amely a film egyik nélkülözhetetlen alkotóeleme.* Képtelenség, hogy kénytelenek legyenek a gyártók mind egyszerűbb, kevés szereplőt igénylő témákat keresni, s olyasmiben takarékoskodni, ami a filmszerzés rovására történik.

Ilyen teher elsősorban a magas színészgázsik. Ennek rendezésével foglalkoznak már az illetékes tényezők is. *Igen helyesen először azon igyekeznek, hogy az érdekeltek közös megegyezésével hozzanak létre békés és megnyugtató megoldást.* Amíg erre lehetőség van, ez a helyes út. Hiszem is, hogy megegyezés jön létre, mert nem tudom elképzelni, volna olyan színművésznünk, aki a közös cél érdekében ne hozná meg a maga látszólagos egyéni áldozatát. Mert is-

mét hangsúlyozom, az áldozat csak látszólagos. Éspedig azért, mert ha ezt az áldozatot nem hajlandók színésznőink és színészeink meghozni, akkor a magyar filmgyártás egyszerűen megáll és ezzel

Szociális aránytalanságok

Elsősorban be kell látnia színészeinknek azt, hogy magas gázsi-igényeik folytán *rendkívül igazságtalan eltolódás mutatkozik szociális szempontból.* A gyártás más költségvetési tételeivel összehasonlítva *olyan aránytalanságokat látnunk, amelyek mellett nem mehetünk el szó nélkül.*

Három év előtt, amikor a legnagyobb sztárok 3—5000 pengő gázsit kaptak egy filmszerepért, a rendező jövedelme 5—6000 P volt. Ugyanekkor a segédrendező 800—1000 P-t, az operatőr 2000 P-t, az összeállító ugyancsak 2000 P-t, a gyártásvezető 3000 P-t, s a díszlettervező 1500—2000 P-t kapott. Ma pedig ez a helyzet: a sztár 25.000—

megszűnik részükre a film minden kereseti lehetősége.

Okos és méltányos megoldást kell találni, ami kiveteli filmgyártásunkat abból a kátyúból, amelybe került.

40.000 P-t, s ugyanakkor a rendező csak 10—15.000 P-t, a segédrendező kétezret, az operatőr 4000-ot, az összeállító ugyanennyit, a gyártásvezető 5—6000 P-t, s a díszlettervező ma is csak 1500—2000 P-t, ugyanúgy, mint 3 év előtt.

Nem azért kapnak ezek aránylagosan sokkal kevesebbet, mint a színészek, mert talán a munkájuk kevesebbet ér. Egyszerűen azért nem emelkedett ezek gázsija olyan aránytalan mértékben, mert *tudják jól, hogy több költséget, magasabb tiszteletdíjakat már nem bír el a film és nem csupán üzletet látnak benne, hanem hivatást és művészetet is.* Ennek folytán *több megértést tanúsítanak, mint a színészek.*

Az anyagiasság megöli a művészetet

Általában a filmgyártókat szokták *üzleties* mentalitással vádolni. Nagy általánosságban több bennük az idealizmus, a művészi törekvés, mint színészeinkben, akik *elsősorban kereseti lehetőséget látnak a filmben* — tisztelet a kevés kivételnek — *s csak másod-, vagy harmadsorban érdekli őket a művészet.*

Szomorúan állapítom ezt meg, de — sajnos — ez az igazság! Művészeink és művésznőink (ritka a kivétel) nem azt tekintik, vajjon a

nekik felajánlott szerep művészi feladatot jelent-e, olyat, amely sikert, művészi emelkedést, vagy lelki kiélést jelent, hanem *elsősorban csak az érdekli őket, hogy ezzel mit lehet keresni.*

Olyan mérheletlen anyagiassággal árulnak el, hogy sokszor egészen megdöbbentő. A pénz, a minél több pénz szerzésének kapzsi vágya, *a könyörtelen anyagiasság megöli a művészetet és nincs tekintettel a szociális igazságra.*

Gondoljanak arra színművésze-

ink, hogy az a gyártó, aki a film egész anyagi terhet és rizikóját vállalja, csak két év múlva látja viszont befektetett pénzét, — ha ugyan egyáltalában viszont látja. Gondoljanak arra, hogy a rendező, akinek munkájától függ az egész film sorsa, fizetése az övékhez viszonyítva aránytalanul kevés. Gondoljanak arra, hogy az operatőr lényegesen többet dolgozik, mint ők és a film sikerének szempontjából munkája sorsdöntő. Ennek ellenére fizetésük az évek folyamán csak kétszeresére emelkedett a színészek 8—10-szeres gázsiemelésével szemben. Ugyanez áll a munkatársak mindegyikére, legfőképpen pedig a díszlettervezőkre, akik ma is ugyanazért a tiszteletdíjért dolgoznak, mint régen.

Igazság ez?

A mai színészgázsikhoz viszonyítva a többi munkatársak fizetésének így kellett volna alakulni:

Rendező 50—60.000 P. Segédrendező 10.000 P. Gyártásvezető 30.000 P. Operatőr, díszlettervező és összeállító: egyenkint 15.000 P. Felvételező 10.000 P stb.

És ha ez így volna, már nem is lenne magyar filmgyártás.

Ezekre gondoljanak színművészeink és arra, hogy azt a kenyeret, amelyet a film ad, az igazságosság alapján arányosan keil felosztani azok között, akiknek közös munkája a filmet megalkotja.

Ezt kívánja a szociális érzés, a nemzeti gondolkodás és ezt követeli a művészi törekvés is, amelynek vissza kell térnie az egyre erősebben érvényesülő anyagiasság helyébe.

MŰTEREMKIUTALÁS ELŐTT

Mindennél jobban foglalkoztatja filmgyártó köeinket a Nemzeti Filmbizottságnak műteremigénylések ügyében közeljövőben hozandó döntése. A kitűzött határidő, ameddig a gyártó cégek műtermi kérelmeiket beadhatják, letelt és amint már köz tudomású, kereken *hetvenötven jelentkezők, műteremre.* A 75 jelentkező közel 200 film forgatására kért műterem-kiutalást.

Az időpont, amikor a Nemzeti Filmbizottság a beérkezett kérvények felett dönteni fog, egyelőre bizonytalan. Valószínű, hogy április második felében teszik közzé a döntést.

A beérkezett műterem-

igénylések nagy száma is mutatja, hogy a magyar filmgyártó szakma szédületes íven fejlődik, illetve — *fejlődne, hogyha az elsődleges technikai feltétel — több műterem rendelkezésre állna.* mert ma az a helyzet, hogy a Hunnia és a Magyar Filmiroda műtermében egy gyártási év alatt mindössze 40—50 film készülhet el. Így elképzelhető, az érdekelt gyártócégek várakozása, milyen lesz a felsőbb filmfórum végső döntése.

Biztosra vesszük, hogy a Nemzeti Filmbizottság a *műteremigénylésre jelentkezők közül azokat fogja előnyben részesíteni, akik már eddigi munkájukkal, a magyar*

filmszakma érdekkörén belül és az utóbbi évek során felmutatott produkciókkal elsősorban részolgnak a műteremre.

Egyenesen komikus, hogy ki mindenki és milyen jogcímenek igyekeznek műtermet kapni. *Konjunktúrát szimatolva csapatostól jelentkeznek olyanok, akiknek a filmgyártáshoz soha semmi köze nem volt.*

Gondolni kell arra is, mi történik, ha a konjunktúra elmúlik? *Azok, akik ma tülekednek a műtermi jogosultságért, ugyanolyan hirtelen fognak eltűnni, mint amilyen hirtelen felfedezték most magukban a filmgyártáshoz és művészi vezetéshez való képességeiket.*

Megnyugvással várjuk az Országos Nemzeti Filmbizottság döntését, mert tudjuk, hogy ezek a szempontok épp úgy érvényesülni fognak, mint az, hogy *komoly, szép művészi munkát nem lehet várni évenként egy filmet gyártó kis cégektől.* Legalább három-négy film évenkénti gyártása szükséges ahhoz, hogy egy vállalat nagy kiállítású, magas színvonalat jelentő, művészi filmeket is alkothasson. *Ha ugyanis nincs több műtermi lehetősége, egyetlen kártyára nem tehet fel mindent.*

A magyar filmgyártás érdeke azt kívánja, hogy *inkább kevés, de erős cég maradjon, mint sok gyenge kis vállalat*

Az első magyar-olasz óriásfilmet rövidesen forgatni kezdik — Budapesten

Dunaparti beszélgetés Giorgio Bianchi, a film rendezőjével

Örömmel jelentjük elsőként: Giorgio Bianchi, az olasz egyik legkitűnőbb és legkedveltebb rendezője, a Budapesten is nagy sikert aratott »103 nem tért vissza« művészeti vezetője megérkezett, hogy itt az első magyar-olasz óriásfilmet en az esztendő átvegye. Boldogan sütkérezik a Gelelert e öti, e ragadtatva szemléli a Citadellát, hol pedig a pesti olaj és vidám emlékeket ille az újságíróval a közösen eltöltött szép római napok kalcidioszkópjából.

— Nemrégien fejeztem be utolsó filmemet, a »Tanító«-t, melyet Dario Nicodemi színművésszel költöttünk át — remélem, sikerült érintetlenül megőriznem a századvég csodálatosan finom és romantikus levegőjét, amely természetesen nemcsak a kosztümökből, hanem a figurák atmoszférájának korszerűségéből is kell, hogy áraljék.

— Milyenfajta filmet szeret rendezni?

— Erre a kérdésre csak egy példával felelhetek: ha az embert megkérdezzük, milyen nőt szeretne elvenni feleségül, szökét-e vagy barnát, rendszerint teljes határozottsággal szokott hitet tenni az egyik hajszín mellett — és mily nagy arán a kérdező barát ámulatát, amikor pár héttel később az oltár előtt egy ellenkező hajszínnel csókolhat kezét. Mindenfajta filmet szeretek rendezni, ha az alapvető lényegét megtalálom benne: a kontaktust, mely köztem és a forgatókönyv között első pillanatra megszületik. Éreznem kell a filmet. Még pedig minden csepp véremmel, különben nem válhatok vele egygyl

bízni. Valószínűleg Osvaldo Valentí, akit úgy hiszem, a »Valkoróna«-ból és a »Gúnyvassorá«-ból jól ismer a budapesti közönség, játssza majd a második főszerepet. Két okból örülök ennek az új munkámnak: először, hogy a »103 nem tér vissza« után, amely teljesen színészek nél

Mi mindennek kell lennie egy jó operatőrnek

— Rendező és színészek mellett véleménye szerint ki a film harmadik főtényezője?

— Természetesen az operatőr. Ennek a teljesen vizuális művészetnek alfája és omegája a kép, mellyel áll vagy bukik a műfaj. Mi olaszok óriási súlyt helyezünk a fotográfiaira, azt hiszem, külföldi sikereinknek oroszlánrészét ennek köszönhetjük. Az operatőrnek írónak, költőnek kell lennie és festőnek és kreatornak is egy személyben, hogy megérzékeltesse azt a komplikált folyamatot, ami a rendező lelkében munkaközben végbemegy. Tulajdonképpen a rendezőnek kell a fotográfiát vezetnie, mert hiszen más eszköz nem áll rendelkezésére, mellyel meglátásait, felfogását, beállítását a néző szívébe vetítheti.

— Nem vagyok azonban ellensége az újabban olyan sokat támadott, úgynevezett »fotográfált színháznak« sem, — ha ezeket a filmeket csak

kül készült film volt, olyan könyvet kapta a kézhez, melynek fő a súlyja a s i észlelen val — a szöke után most íme, hűtlenül átpártoltam a barna filmhez! — Másodszor pedig, mert magyar művészekkel fogok dolgozni, akiknek temperamentuma számomra a legmegfelelőbb.

viléken játszák, ahová az eredeti színdarab és a színészek nem juthatnak el. Azt hiszem, nagyon üdvös lenne komolyan foglalkozni a gondolat, az összes nagyoperákat a világ legnagyobb zenekeseivel, legtökéletesebb zenekezeivel megforgatni. Nemcsak az utókorra gondolok, hanem arra a számtalan ezer kisvárosra a világon, ahol még soha nem hallottak igazi, teljes operaelőadást — a rádiót kivéve! Filmjeimnél a realiztikus fotografálásnak egy új formájára törekszem: a teljes anyagszerűsége. A húsnak élnie, lüktetnie kell forró és rugalmas legyen, a szöveget pedig szívesen simítsuk végig a szemünkkel.

Merész és újszerű ember Bianchi: tele életkedvvel, ötlettel, intuícióval. Bizton reméljük, hogy az első Pesten lezajló olasz-magyar együttműködés mindkét félnek hasznára, örömeire és fejlődésére válik...

A FRANCIAK újból megfilmesítették

DUMAS:

Gróf Monte Christo

e. örökbecsű és világhírű regényét!

A film 2 részes: mindkét rész körülbelül 3000—3000 méter

Rendezte:

ROBERT ERNEY

aki a Táncezend filmnél

Carné rendezőtársa volt

SIKER (Sláger)

FILMEKET KÖLCSÖNZŐ FILMFORGALMI KFT.

VII., Erzsébet-krt 8. Tel.: 222-628

Szelezky vagy Muráti?

— Pesten milyen filmet fog rendezni?

— Szitnyay »Tánc«-át két verzióban. Ugy terveztük, hogy Fosco Giachetti, aki nemsokára szintén Budapestre jön, játszáná úgy az olasz, mint a magyar verziót, míg a női főszerepet egy magyar színésznőre, Szelezky Zitára, vagy Muráti Lilire akarjuk

BEMUTATÓFILMSZÍNHÁZAK MŰSORA

ATRIUM
CORVIN
DEAK
FORUM
KASZINO
KORZO
NEMZETI APOLLÓ
OMNIA
RADIUS
SCALA
SZITTYA
URÁNIA

Láp virága
Legényvásár
Fehér emberek
Házassággal kezdődik
Láp virága
Szerelmes asszonyok
Az éjszaka leánya
Anna Mária
Négyarcú asszony
Családunk szegénye
Házassággal kezdődik
Az éjszaka leánya

III. 5-től
III. 5-től
III. 5-től
III. 21-től
III. 5-től
III. 2-től
III. 16-tól
II. 17-től
II. 15-től
III. 5-től
III. 21-től
III. 16-tól

Kárpát
UFA
Kárpát
M. F. I.
Kárpát
Kárpát
Palatinus
M. F. I.
Objectiv
Hausz
M. F. I.
Palatinus

MAGYAR FILMEK TÚL AZ OPERENCIÁN

Írta és a térképet tervezte: GYIMESY KÁSÁS ERNŐ

A háború következtében egyre kevesebb hírt kapunk arról a nagytömegű magyarságról, amelyik a haza határaitól a legtávolabbi, de legnagyobb tömegben él: Amerika magyarságáról. Pedig e történelmi időkben senki sem vágyik jobban vissza e vérell megszentelt szülőföldre, mint éppen az amerikai magyar. Kik és hányan fognak majd közülük visszatérni, senki sem tudja megmondani, de bizonyos, hogy nagyon-nagyon kevesen. Pedig az Egyesült Államokban és Kanadában élő magyarok száma még ma is megelőzti a félmilliót s ebben a számban legfeljebb csak az első generációt adták hozzá a kivándorlók számához.

Háromezer egyház és egyesület keretébe tömörülve élnek óceánon túl élő testvéreink; többszáz magyar templomban szól a hazaszáll

imádság és több ezer kultúresten, gyűlésen és előadáson zeng anyanyelvünk, szól a

mondhatom, hogy alig van e nemzetnek rajongóbb, hazafiásabb rétege, mint a legtá-

tegen és mindenhol megtalálunk), hanem a tömegről. Kivándorlónk nagy része a földművesek sorából került ki, ennek az osztálynak pedig a lelkét soha semmiféle külső hatás nem tudja eltéríteni legtermészetesebb érzéseitől Magyarul énekelnek, magyarul köszönnek és magyarul is gondolkoznak. Azok a képek, melyek álmaikban alakultak ki bennük, éppen a filmen keresztül elevenedtek meg rendíthetetlen lelkükben. A Tiszapart, a ringó kalászos búzaföldek, a kakastol'as csendő, a daliás huszártiszt, a parádés kocsis képe éppen úgy lelkükbe égett, mint az urasági palota belseje, vagy a jegenyékkel szegélyezett országútak, a hegyen épült templomok tiszta képe.

Nem csoda ilyen körülmények között, ha 3-4 előadást végigül a mozi látogató magyar. »Mi van azon sírni való...« — mondja a költő. —

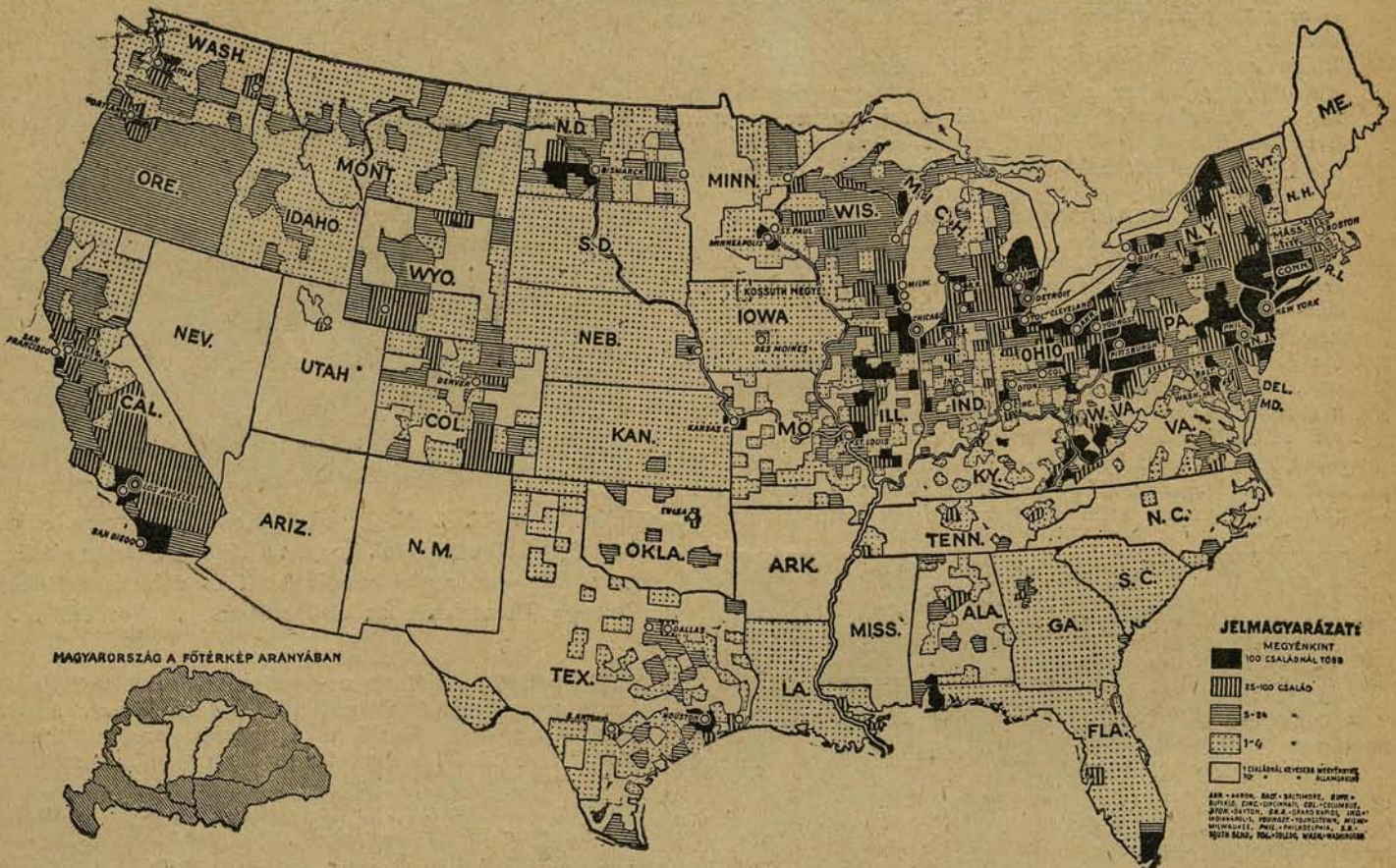
Amerikai kisváros tipikus utcaképe. Baloldalt kis mozi, hol magyar filmet is bemutattak.

magyar nőt és él a magyar gondolat.

Évek tapasztalatai alapján

volabbra szakadt magyarság. Nem a megtévedt emberekről beszélék, (ahiket minden ré-

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN ÉLŐ MAGYARSÁG NÉPRAJZI TÉRKÉPE

Félmilliónyi magyar él 3000 amerikai egyesületben. Több, mint 100 magyar filmet mutatták be a főként kolóniákba tömörült magyarság körében, kik nagy része New-York-Cleveland, Detroit-Pittsburgh-Chicago körül laknak. Az IOWA állambeli Kossuth-vármegyében alig néhány, Californiában (Hollywood környékén) aránylag kevés honfitársunk él.

Az első magyar filmek Amerikában

Amikor az 1930-as évek a magyar hangosfilmen kezdték megjelenni az első importált magyar hangos filmek, a magyar élet minden megnyilvánulása s a sorok

Ha egy városban 100–150 magyar család él, egyházakba, egyesületekbe tömörülnek. A magyar filmeknek ők a legtelkesebb nézői.

mek, valósággal bűcsújáró helyé vált minden mozielőadás. Száz mérföldről autóztak egy-egy magyar kolónia mozielőadására, hogy legjobb moziszínészeink ajkáról hallhassák most már nemcsak a dalokat, de a magyar beszédet, a fák suttogását, a hazai vizek csobogását, erdeink márdárdalát is. Mit tudják azt itthon az írók, művészek és gyártók, hogy milyen ajándékot nyújtottak ezzel honfitársaiknak?

Egyszerre zúdult szívükre

között senki sem tudott jobban olvasni, mint éppen az amerikai magyar. Kinek jutott pl. ilyesmi eszébe, hogy »nini, az otthoni autókön baloldalon van a kormány«, vagy »a MAV szerelvényein szerényen húzódik meg egy magyar bronzcímer«. De könnyei hulltak, ha egy krumpliszedés csoportja feltett húzóit át az operatőr lenszéje, vagy megpillanthaták a mi magyar tengerünk semmi mással össze nem hasonlítható vizét, a Balatont.

A szinkronizált Falurossza

Az első hangos film, melyet alkalmam volt egy indiánai városban, Gary-ben megnézni: a »Falu rossza« volt. De nem az igazi »Falu rossza«, melyet évekkal később készítettek, hanem még a másik világháborúban készült néma film egyik kópiája került át a tengeren túlra, amit New-Yorkban szinkroni-

záltak. Egy jóhangú énekes színészünk, Medgyaszay Jenő szinkronizálta Csáji Bős-kével és, hogy a darab fogyatékoságát leplezzék, maguk is végigjárták filmjükkel a magyar telep lakóit. Piros csizmában, cifra szűrben énekeltek néhány jóízűen előadott betétet a filmből. Sikerrük óriási volt. Hiába volt

Lelkes magyarjaink pompázó nemzeti viseletünkbe öltöztetik ki a született leányokat, kik így vonulnak fel egy-egy ünnepségen.

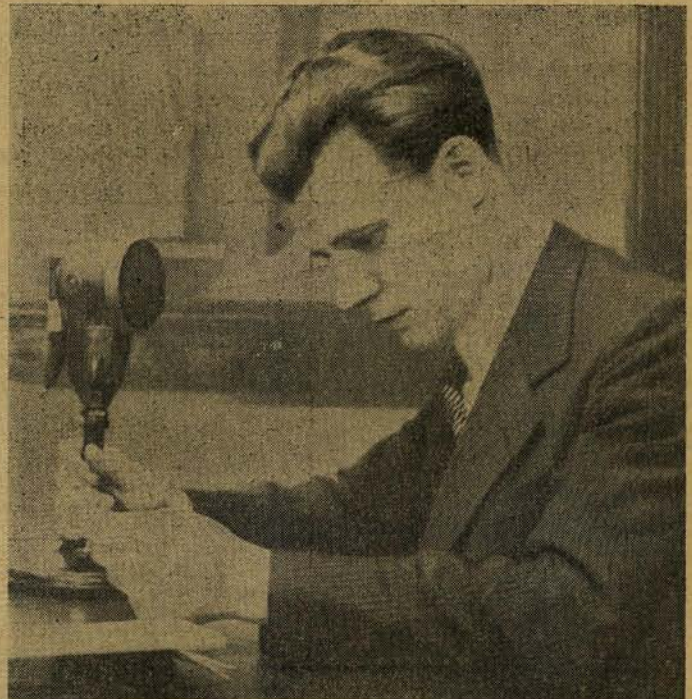
»esős« a sok vihart látott film, hiába maradt le a hang a szájmozdulatok mögött, az édesanya megbocsátó türelmével és jóakarásával nézte végig a lelkes közönség a hangos filmnek legelső kísér-

telét. Az egyeduralom azonban nem tartott soká. Itthon már szárnyra kapott a magyar hangos filmgyártás s az élelmes amerikai üzletember azonnal meglátta a benne rejlő üzleti lehetőséget.

Amerikai rádió a magyar film szolgálatában

A filmpropaganda szolgálatába a szétszórt magyarság mellett a rádió kapcsolódott be legeredményesebben. Néhány keresztény magyarral megszerveztük az első chikago-környéki rádió-órát, ami abból állt, hogy a W.I.N.D. rádióállomás heti két és fél-órát megvásároltuk magyar program céljaira. Hétköznapon át reggel 15 perces műsort adtunk, vasárnap pedig teljes egy óra állt rendelkezésünkre. Engedélyünk volt ar-

Ahogy elhangzott a rádióban ebéd mellett az örömhír egy-egy magyar film érkezéséről, autókra kapott a csalátlal s a tartomány minden tája felől futott egybe a lelkes sereg, hogy néhány órára hazálmódhassa magát a magyar filmen keresztül. A filmekben szereplő dalok kottáit, esetleg gramofonlemezeit szintén sikerült megszerezni, és így előre bejátszhattuk a közönségnek. Ezen a téren el-

Hallo itt a W. I. N. D. rádióállomás magyar órája... Közljük hallgatóinkkal, hogy a »Rákóczi Induló« című magyar film ma reggel megérkezett és délután kettőkor a Chicago Theatre-ban az első előadás megkezdődik...

ra, hogy a 60 percből 16 percet, a negyed órából pedig 4 percet magyarul beszélhetünk. A többi időt zeneszámok töltötték ki. Így nyílt aztán alkalom arra, hogy az első magyar filmek megjelenésének idején a rádió hullámain keresztül gyűjthetjük össze a mozik közönségét; mindenkor a legteljesebb sikerrel.

sősorban az East-Chicagóban élő Kovács Ferenc honfitársunknak vannak elévülhetetlen érdemei. De sokszor szerepelt nálunk Kurucz János, az ismert és azóta Amerikában elhunyt zeneszerző is.

Később a magyar rádióadások is szaporodtak amerikaszerző és a sajtóban is rendszeres filmhírszolgálat alakult ki.

Példaképen ragadunk ki egy jellegzetes amerikai komünikét, melyet alábbiakban közlünk:

FEDÁK SÁRI DETROITBAN

A Grande Theatret nagy ládázatok árán sikerült a Da-

Amerikai plakát

nubia Magyar Filmvállalatnak megszerezni magyar moziképek bemutatására és hétről-hétre, minden kedden elhozzák Detroitba a legszebb, legújabb magyar filmeket. Minden kép, amelyet a Grande bemutat, itt kerül először bemutatásra a városban és sehol másutt azután nem látha-

1000 dollár egy magyar filmért

Közvetlen háború előtt már ott tartottunk, hogy egy-egy magyar film nyersanyagának költségeit fedezte az amerikai eladás. Átlag 1000–1200 dollárt fizettek egy magyar filmért (5–6000 pengő), ami az akkori gyártásoknak 5–6 százalékát jelentette.

Magyar filmeket nagyrészt két vállalat terjesztette az Egyesült Államokban és igen komoly összegeket ke-

Egy amerikai mozgó egy évi magyar műsora

A magyar filmek gyártásának szempontjából nem különböz az a nagytömegű magyarság, ahol a háborút megelőzőleg már teljes rendszerességgel mutatták be a magyar filmeket. Ahogy az amerikai lapokat visszamenőleg áttekintjük, az 1938-as esztendőben Clevelandban a 2000 személyes Gordon

tó, csakis egy napig, csakis a keddi napon a Grande Theatertben, amelynek címét talán nem is kell, hogy leírjuk, de itt közöljük: 8024 West Jefferson Ave., Detroit, Mich.

Legyen a kedd a magyar mozi napja! Magyar mozilátogatók! Ne mulasszák el a keddi előadásokat. A Grande Theatertben közel 2000 ülés van, hely tehát jut mindenkinek bőven, de aki nem jön el kedden, az másnap már nem láthatja azt a moziképet. Az előadások déli 12.45-től éjjeli 12 óráig folytatólagosak a jegyek ára délután 5 óráig 20 cent, este 5 óra után 25 cent, gyermekjegy 10 cent.

Most kedden, április 19-én bemutatásra kerül Fedák Sári várva-várt filmje, a »MAMI«. Ennél nagyszerűbb filmet nem választhattak volna első képnek. Teli van szebbnél-szebb hazai tájakkal, falusi jelenetekkel, cigánymuzsikával, nótával, mókával, táncokkal. Zsazsa úgy mulat, mint ahogyan csak Fedák Sári tud mulatni. Fedák mellett Szepes Lia, Pataki Jenő, Vaszari Piri alakítják a főszerepeket. A »Mami« mellett hazai hirdető is látható.

restek az »üzleti vállalkozáson«. A nagy távolságra élő gyártók szorult helyzetét is nem egyszer használták ki, aminek következtében a háború kitörése előtt komoly tárgyalások kezdődtek egy new-yorki képviselő felállítására. Természetesen erre már nem kerülhetett sor. Háború után a Nemzetközi Filmkamarára (IFK) vár a feladat a kérdés rendezésében is.

Square mozgóban a következő magyar filmek futottak:

Halvány sárga rózsza, Uri lány szobát keres, Tomi, Pusztai szél, Torockói menyasszony, Megyebál, Az én lányom nem olyan, Mami, A III-es szoba, A Noszty-fiú esete Tóth Marival, Szívet szívért, A harapós férj, Marika, Két fogoly, Búsuljon a ló,

(Sutyi), Majd a Zsuzsó... Vén gazember, Iza néni, Szerelemből nősültem, A bor, Csúnya leány, Segítség, örököltem! Maga lesz a férjem, Háromszázezer pengő az utcán, Rád bízom a feleségem, Elcsérelt ember.

Lorain Fulton városban »Budapest« című filmet. Bizony, nem tudjuk megállapítani, hogy vajon nem valamelyik kultúrfilmünket ismerették a távolélő magyarság között. Néhány címre esetleg nem ismerünk rá, mert a magyar filmek címeit nem egyszer átkeresztelik. Példa

erre »Hippolit, a lakáj« c. film, melyet »Urasági inas« címen mutattak be amerikai szerle. Ismeretterjesztő filmjeink közül rendkívül nagy sikere volt a »Hungária« c. filmnek, melyet Dr. Medgyesi László akkori chicagói konzul mutatott be az előkelő meghívott közönség előtt 1936-ban.

Honfitársainkat a legnagyobb büszkeséggel töltötte el az ország mezőgazdasági kultúrájának és hatalmas fejlődésének keresztmetszetét nyújtó, kiváló film.

A jövő feladatai

Ezeket az előadásokat nemcsak honfitársaink, hanem az innen kitelepült »kisebbségek« is a legnagyobb szeretettel látogatták, akkor is, ha szövegét nem értették. Angol feliratozás nem került ezekre a

lünk. A filmnek neve, szóalkozó és termékenyítő e-éjt a világégés után el kell szórunk ebbe a pihent taljba.

Erdekes adatok a német filmvilágból

A német filmszínházak látogatóinak száma már 1939-ig is állandó emelkedést mutatott, azonban ettől az esztendőktől kezdve még a Birodalom területének növekedése és a háború-adta különleges körülmények újabb sokmillió emelkedést eredményeztek. Amint a Német Gazdaságkutató Intézet legfrissebb jelentéséből kitűnik, a német filmszínházakat 1942-ben 1.062 milliórd néző látogatta. Ezeknek az adatoknak az alapján kiszámítható, hogy egy héten 21 millió néző fordul meg a német mozikban, ezt a számot az egész földkerekségen egyedül az Egyesült Államok filmszínházainak látogatottsága múlja felül.

A német filmszínházak bruttóbevétele 1939-ben kerekén 477 millió birodalmi márka volt és ez az összeg időközben majdnem megduplázódott, mert 1942-ben már 894 millió nyersbevételt mutatnak ki. Egy mozijegy ára 1933-ban birodalmi átlagban 74 Pfennig volt. Ez az átlagár tavalyig 84 Pfennigre emelkedett.

A lendületes fejlődés egy további eredménye és egyben biztosítéka az a tény, hogy Németországban ma kerekén 7000 mozijüzem, 2,7 millió férőhellyel ma Európa legnagyobb moziparkját jelenti.

Egy »cigányzenekar« magyarokból

filmekre, hiszen bennszülött legfeljebb csak kíváncsiságból nézett meg egy-egy részre érthetetlen nyelvű filmet.

A világ magyarságának lelki ápolásánál igen nagy szerep vár a filmre. Hatásosabb eszközt nem találhatunk erre. Nem propaganda filmre gondolunk, de országunk képének, lelki felépítésének, az új Európa közösségébe való behelyezésnek és megerősödött nemzeti szellemünk bemutatásának jobb és nemesebb talaja sehol sincsen.

Amerika magyarságáról ma már alig hallani. Pedig a magyar jövőért legnagyobb együttlérzéssel imádkoznak ve-

Junius 9-én és 10-én, csütörtök és pénteken
A világhírű GYÖNGYÖS BOKRÉTA előző filmen
"A NOSZTI FIU ESETE
TÓTH MARIVAL"
Jávor, Szörényi Éva, Rajnay, Gózon a főszerepekben.

MORELAND
SZÍNHÁZ
Buckeye Rd. és E. 119th St.
Este 6.30-tól folytatólagosan
BELEPTÍDÍJ 25c
GYERMEKREK 10c

Jellegzetes szalaghirdetés egy amerikai magyar újságban

ELISMERŐ OKLEVELLEL TONTETTÉK KI A »MAGYAR FILM«-ET. Az Első Magyar Országos Szaksajtókiállítás bírálóbizottsága lapunkal elismerő oklevéllel tüntette ki. Az erre vonatkozó értesítést a napokban küldötte meg a kiállítás vezetősége a Színművészeti és Filmművészeti Kamara miniszteri biztosához.

500 PENGÓT GYÚJTÓTEK EGY HÁZASULANDÓ ALTISZTNEK. A közelmúltban házasodott meg Kiss József, a Palatinus Filmvállalat altisztje, aki már régebb óta áll a vállalat szolgálatában. A tisztviselők házigyűjtést rendeztek, majd az összegyűlt 500 pengőt a vállalat 1000 pengőre egészítette ki.

CSAVARGÓK. Michel Simon, a franciák kiváló jellemszínésze minden hájjal megkent, de melegszívű és barátiért minden áldozatra kész párisi csavargót — hamisítatlan »clochard«-t — alakít abban az elragadó humorú, bűbajos francia filmben, amelyet »Csavargók« címmel a közeljövőben mutat be a Kolczonzy filmvállalat. A francia filmművészet legkiválóbb remekei közé tartozó s elejétől végéig lebilincselően érdekes film meséjének szerelmi vonalát páratlanul izgalmas bűnügy szálaival szövik át s a két cselekmény egymásba kapcsolódása felejthetetlen jelenetekkel ajándékozza meg a nézőt. A nagy sikert ígérő film főszerepeit Michel Simon mellett a francia filmgyártás két fiatal büszkesége, Meg Lemonnier és Jean Pierreumont alakítják.

AZ »ÉJFÉLI GYORS« VIDÉKEN! A vidéki nagy városok egymásután tüzik műsorra az »Éjféλι gyors« c. nagysikerű Tátra filmet, mely a kötelességtudó magyar vasutas heroikus küzdelmét és életét eleveníti meg. A főváros közönsége is nagy érdeklődéssel várja ezen különleges film premierjét. A mozdonyvezető szerepét Sárdy János, a fűtőt Greguss Zoltán alakítja. Mindkettő szerepe megalapozott, a bájos Po dy Bella, a vasutas lány, akinek szerelméért ádáz küzdelmet folytat a két férfi.

MAGYAR film HÍREK

Az M. F. I. keskenyfilmosztálya a honvédekért

Perényi József, a szegedi Róm. Kat. Hittudományi Főiskola szemináriumának prefektusa meglehangú levelet írt a Magyar Filmiroda keskenyfilm kölcsönosztályának, abból az alkalomból, hogy a »Néma kolostor« c. filmet március 14-én a szegedi sebesült katonaszínházban lejátszhatták. »Fogadja a tek. Igazgatóság — írja levelében — hálás köszönetünket azért a mély lelki hatásért, amit ez a művészileg és erkölcsileg egyaránt magas színvonalú film a sebesült katonákban kiváltott. Érzésünk szerint az egész magyar társadalomnak hálásnak kell len-

nie az olyan vállalat iránt, mely ilyen értékes filmek forgalombahozatalával fáradozik a magyar kultúra emelésén.«

A Magyar Filmiroda keskenyfilmosztálya sebesült katonáink szóra-koztatására nem egyszer kölcsönzött már nemcsak filmet és magyar műsorokat, hanem gépet is. A budapesti helyőrségi kórházakban ilyen módon már számtalan filmet játszottak le. Ezeket az előadásokat elsősorban a Hadigondozó Szövetség bonyolította le, mely köz tudomásúan Kállay Miklósné, a miniszterelnök hitvesének elnöksége alatt áll.

Jelenet az »Éjféλι gyors« című filmből.

HAUSZ MÁRIA LEG- UJABB FILMJE A »VIHARKISASSZONY«. Április első napjaiban kerül műterembe Hausz Mária produkciójában a »Viharkisasszony« c. vígjáték, melynek szövegkönyvét Martonffy Emil írta. A film külső felvételeit a főváros környékén, a belső felvételeket pedig a Hunniában veszik fel. A film rendezője szintén Martonffy Emil lesz.

MEGFILMESITETTÉK A Vatikáni Bazilika Csodáit. A Cinecitta Italiana az olasz közoktatásügyi minisztérium erkölcsi támogatásával érdekes kultúrfilmet készített Bernini építőművészetéről, különösen a vatikáni bazilikában látható alkotásairól. A filmnek egy példányát, amely a római barokkot tárja fel, nemrégiben bemutatották a Szentatyának,

XII. PIUS PÁPA ÉLETE FILMEN. Az olasz moziban nagy sikere volt a »Pastor Angelicus« című filmnek, amely XII. Pius pápa életét viszi mozivászra. A film a Szentatya életét tárja fel születésétől püspöki jubileumáig, amelyet a Szent Péter bazilikában ünnepeltek meg 1942. május 14-én. Ez az első életrajz-film, ahol nem volt szükség színészek közreműködésére s a színhe-lyek rekonstrukciójára. A filmet a katolikus filmközpont állította elő s rendezője Romolo Marcellini volt.

ELKÉSZÜLT A »KESŐ.«

Az idény egyik legnagyobb és legdrágább produkcióját, a »Késő« c. filmet Daróczy József rendezésében márc. 17-én fejezték be. A nagyszabású film elkészítése 26 műtermi napot vett igénybe. A hatalmas díszletekkel készült film belső felvételeihez egyik kamaraszínházunk forgószínpadát is felépítették a Hunnia műtermében. A film főszereplői Bulla Elma, Muráti Lili, Jávör Pál és Sárdy János mellett Abonyi Géza neve tűnik fel, kinek ez az első filmszerepe. Nemzeti Színházunk kiváló művészenek első szereplése nagyszerűen sikerült és kétségkívül nagy meglepetést fog kelteni a közönség körében. Ez már most is megállapítható, hiszen a film első része teljesen elkészült, Nagyon ritka eset, hogy a felvételek sorrendje lehetővé teszi a film összeállítását, hiszen köztudomású, hogy néha — éppen a díszletek kihasználása érdekében — nem időrendi sorrendben forgatják a filmet. A »Késő« c. filmet a közeljövőben négy vagy öt premier színházunk egyszerre fogja műsorra tűzni.

FELFÜGGESZTÉS.

A Színművészeti és Filmművészeti Kamara fegyelmi bírósága 1943. évi február hó 24-én megtartott tárgyaláson Kandó Gyula naplővezető kamarai tagot a 6090/1938. M. E. sz. rendelet 72. §-ának 1. és 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt hivatására (foglalkozásának) gyakorlásától 1943. évi február hó 24-től kezdődően 6 (hat) hónapi időtartamra felfüggesztette. A felfüggesztés 1943. augusztus 24-ig hatályos. Az ítélet jogerős.

Az éjszaka lánya

Irtá: *Barabás Pál*

Rendezte: *Bán Frigyes*

Főszereplők: *Muráti Lili, Ajtay Andor, Greguss Zoltán, Perényi László, Rácz Vali, Szép Ilonka*

Zene: *De Fries Károly*

Operatőr: *Hegyi Barnabás*

Versszöveg: *Kovács Kálmán*

Hang: *Kereszty Ervin.*

Gyártásvezető:

ijj. Güttler Lajos.

Felvételvezető:

Sulkovszky Zoltán.

Díszlet: *Horváth-Iliszi.*

Cenzura: *aluli.*

Beszél: *magyarul.*

Hossza: *2.303 m.*

Gyártotta és forgalomba-
hozta: *Palatinus.*

Bemutatta:

Nemzeti Apolló, Uránia.

Muráti Lili

Hosszú idő után két filmgyártó cég is elmerészkedik a fővárosi alvilági élet bűvöhelyeire, hogy annak romantikájából merítsen témát. A Nemzeti Apolló előcsarnokában közel egymáshoz hirdetik a színes plakátok az »Éjszaka lányát« és a »Külvárosi őrszobá«-t.

Az apacstánc kedvenc és elmaradhatatlan tartozéka a varieté programoknak, hatásos és közkedvelt jelmeze az álarcosbáloknak, ősi témája a bűnügyi filmeknek is. Az »Éjszaka lányá«-ban érdekes felszolgálásban pillantunk

be a dunai sleppek söpredékének bűvöhelyére, hogy pillanatokkal később egy művész ideális teremő műhelyében találunk egy kis romantikát, majd a mindenkor kutató orvos pazar palotájában a gondtalan középosztály búrsonyos falai között gondolkozunk együtt a felvetett társadalmi problémáról: lehet-e a lejtőn megcsúszott polgárleányból társadalomképes úriasszonyt nevelni?

Egy festőművészhez éjszaka betör egy szervezett banda, mely összejátszva a szobalánnyal téves időpontban jelenik meg a delikvens lakásán. Így megzavarják a programmszerű tervet s a megkötözött festőművész az »éjszaka lányá«-val (Muráti Lili) egy szobában marad a felforgatott éjjelen. A »csatatéren« öntudatlanul marad két áldozat, a festő (Perényi) és a betörőleány. A művész barátja a híres ideggyógyász (Ajtay) éppen jókor érkezik a két eszméletlen emberhez, akiket nemcsak fizikai értelemben kell meggyógyítani, hanem a megzavart fiatal lelkék helyreállításában is kitűnő médiúmokra akad. A művész beleszeret a váratlan éjféli látogató varázslatos szemébe, az orvos pedig a megtévelyedett leányt hipnózissal próbálja visszahozni abba a társadalomba, ahonnan kiesett.

A festőbe egy úriasszony is szerelmes (Rácz Vali), de most már reménytelenül. A művész agyrázkódása és a gyorsan pergő események nem adnak időt annak tisztázására, hogy a társadalmunkba visszavezetett leány és a züllött szépség személye azonos és csak az asszonyi rosszindulat próbálja szerelmét a felfedés által megmenteni. Am az orvosi beavatkozás pszichózisa sem elég a visszajáró múlt feledtetésére. A leányt kétértelmű gyötrik, csal, lop, verkeznek, küzd önmagával, környezetével, szerelmével s e tépelődésnek az orvos is áldozatul esik. Csak a megingatlan szerelem marad veretlenül a felszínen.

A rendező ura a helyzetnek. Valósággal játszik a szereplőkkel. Rutinos felkészültséggel vezeti a szépen pergő események forgószínpadát és csupán részleteiben ér kisebb zökkenőkhöz. A munkatársakat csak a művészekben találja meg maradéktalanul, mert kisiklik kezéből az egyöntetű fényképezés, az érthetően egybecsendülő technikai hangfelvétel, sőt még a vágó is itt-ott ingadozást mutat. Felesleges ismétlés pl. az idő múlásának érzékeltetésére a homokóra, mely kínosan hosszú ideig (trükkfilmszerűen) pereg két ízben is. A nyersanyaghiányra kell következtetnünk, viszont a felvételek feltűnő tónusdifferenciájánál, mikor az éjben settenkedő alakok sötétje túlságosan erős kontraszttal fordul át az úri palota vakító világosságába.

Legerőteljesebb fejlődést Ajtay Andor bensőséges játékában érezzük, kinek szimpatikus férfifigurái most már teljesen mentesek a felesleges gesztusoktól és egy európai színvonalú férfitípussal gazdagították a magyar filmszínészek gárdáját. Bensőséges melegségben kel versenyre vele ebben a filmben Perényi László is, aki kifogástalanul oldja meg a reábizott feladatát. Muráti Lili született típusa a jasszeánynak, kinek utánozhatatlan stílusa magától értetődően rajzolja elénk a legtökéletesebb betörőleányt. Amennyire vesze-

delmesen rossz tud lenni, éppen úgy beleillik az elfojtott vágyú úrilány környezetébe is, akibe eszeveszetten szertnek bele a férfiak. Rácz Vali még mindig édeskés és dekoratív megjelenésével hat. Főleg szép énekével hat a nézőre. Greguss Zoltán nem először játszik hasonló szerepben és egyéni stílusának különő lehetőségeket biztosít a szövegekönv. Zamatos és életerős figurája mindenkör emeli filmjeit. Szép Ilonka rövidebb szerepében jó játék-készségről tesz tanúságot.

A díszletek közül az orvos otthona igen szép és harmonikus keretet biztosít a történeteknek. A műtermen már kevésbé érzik az alkotó munka szobája és levegője. Az összeválogatott festmények sem egy művész munkái. Lehetetlen ábrázolni más módon egyébként, hogy a film lényegét képező festmény szemeit festette meg csupán a művész. Orr és száj nélkül a kidolgozott szemek úgy hatnak, mintha az építész a ház oromzatát és tetőzetét tervezné meg a megfelelő épületrészek nélkül.

Alapjában véve az »Éjszaka lányá« különleges, érdekes és filmszerű is. Nem kétséges, hogy szórakoztató jellegénél fogva a nagyközönég körében teljes sikerre számíthat és az idény jó üzlet-filmjeinek sorában az elsők között fog szerepelni az idej filmprodukciónk statisztikájában.

Gy. K. E.

Muráti Lili és Kamarás Gyula a »Késő« című film egyik jelenetében.

A négyarcú asszony

Francoise Rosay a francia filmjászás nagyasszonya.

Irtá és rendezte:

Jacques Feyder.

Főszereplő:

Francoise Rosay.

Cenzura: aluli.

Hossza: 2804 m.

Forgalombahozza:

Objectiv Film.

Bemutatta: Rádus.

A francia filmművészet szereplői között tehetségesebb és nagyobb színésznőt nem találunk Françoise Rosay-nél. Kimagasló alakja, páratlan művészete közkinccsévé vált a mozilátogató közönségnek s mikor a »Négyarcú asszony«-ban mutatkozik be, az az érzésünk, hogy saját életét vitte vászonra azzal a bensőséges őszinteséggel, ahogyan a nagy írók életrajzokat szokták örökségül hagyni, mint legérdekesebb alkotásukat.

A »Négyarcú asszony« tulajdonképpen az örökké élő Françoise Rosay önvallomása a film mindenható nyelvén elmesélve. Ezzel az őszinteséggel, meztelenséggel csak a francia film tudja elénk adni a sokrétű életet. Keveset beszél és sokat mond.

Egy-egy fénykép, beszédes francia táj, olyan frappáns meglátásban van elénk tárva, hogy gyakran megdöbben. Az alakok, karakterek brutális naturalizmusukkal, vagy karikatúrává torzult formságkereső társadalmunkkal nemcsak színt, változatosságot és ellentétet sorakoztatnak végig a filmesszencia 2800 méterében, hanem életet, fiózófiát és őszinte mélységet is.

A keretfilm négy epizódot ragad ki különböző típusú emberek életéből és mindenhol módot talál, hogy Rosay művészetének csúcsteljesítményében gyönyörködhessünk. Tulajdonképpen négy öngyilkosság rejtelmének kibogozása ad alkalmat, hogy a világhírű színésznő, falusi házvezetőnő, az intézeti tanárnő és a fékevesztett szerelmes hajókormányos feleség életének rejtelmeibe bepillantsunk. Nem kétséges, hogy a film-et Rosay alakjára szabták és egyedülálló művészetének csupán asziszisztense a nagyszerű író és rendező éppúgy, mint a kitérő operatőr. Gy. K. E.

Szerelmes asszonyok

Rendezte, Georges Lacombe
Főszereplők, Françoise Rosay
Betty Stockfield, Micheline
Presle, Gaby Morlay

Beszél: franciául

Cenzura: aluli

Hossza, 2.249 m

Forgalomba hozza: Kárpát

Bemutatta: Korzó

A film a háborús filmgyártás egyik érdekessége. A különleges filmben egyetlen férfi sem szerepel és 12 asszonynak élete, gondolkozása a legszellemesebb formában ad rajzot a női lélekről.

Furcsa maskarában, gázálarcban ül együtt egy légoltalmi pince mélyén a hölgy-sereg, akik különféle társadalmi osztályokból verődtek össze. Beszélgetésükben a francia előkelő világ kissé felületesebb, előítéletekkel teli élet-szemlélete nyilvánul meg.

A front mögött élő asszonyok magára hagyottságában

összefognak, hogy a fronton küzdő katonákon segítsenek. A jótékonyág és nehéz idők egy táborba terelik ugyan a rengeteget tereferelő asszonytábor, akiknek kisebb-nagyobb problémái elevenednek meg a másfélórás film kockáin. Az egymáshoz illő fiatalokat is összehoronzják a jótékonyág »nővérei«. A film szellemes, de tulságosan egyhelyben topog. Hiányzanak a szárnyai, mely eseményekkel tüzelhetné és reális valóságában nem lehet pótolni a férfit, akiről csak beszélnek. A különlegességekre való törekvés valóban érdekes filmet eredményezett, hogy azonban csak a maga válogatott köreiből találhat őszinte tetszésre, ahhoz nem fér kétség. A magyar feliratozás nehezen tud lépést tartani a film szellemes szövegválogásával.

Gy. K. E.

Jelenet »Az első randevú« c. filmből.

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által engedélyezett filmek

Ópiumkeringő (Balogh Film) hangos színmű 5 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 2376 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.

Előadásra alkalmasnak alálta, de eltiltotta, hogy azon 16 évesnél fiatalabb korúak jelen lehessenek:

Szerelmes századok (Végig a Champs-Elysées-n) (Remontens les Champs-Elysées) (Művészfilm) hangos dráma 5 felvonásban, a Sandberg filmgyárban, 1938. évben készült, 2320 m hosszú mozgófényképet.

Legényvásár (Hab' mich lieb) (UFA) zenés vígjáték 5 felvonásban, az Universum filmgyárban 1942. évben készült, 2765 m hosszú,

Magyar világhíradó 992. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 256 m hosszú,

A Híradófilmszínház különkiadása 101. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 199 m hosszú,

UFA világhíradó 179. (Auslandstonswoche Nr. 179.) (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1943. évben készült, 350 m hosszú,

LUCE olasz világhíradó 70. (Hunnia) hangos riport 1 felvonásban, a LUCE filmgyárban 1943. évben készült, 303 m hosszú,

A tenger országútján (Der Weg über den Ozean) (Budapest Film) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Naturfilm Hubert Schonger filmgyárban 1939. évben készült, 453 m hosszú,

A holnap országútjai (Strasser der Zukunft) (Budapest Film) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Deutsch Reichsbahnzentrale filmgyárban 1940. évben készült, 602 m hosszú,

Erdői szimfonia (A német Nemzetipark Darssban) (Budapest Film) (Wald ohne Weg) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Tobis-Melofilm gyárban, 1937. évben készült, 286 m hosszú,

Eleven bunda (Der Nerz und seine Zucht) (Budapest Film) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Joachim Below Güstrow filmgyárban, 1939. évben készült, 383 m hosszú,

UFA világhíradó 179. német beszéddel (Auslandstonswoche 179. Deutsch gesprochen) (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban, 1943. évben készült, 350 m hosszú,

58. sz. Filmhirdetés (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 84 m hosszú,

59. sz. Filmhirdetés (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 13 m hosszú,

Férjet keresek (Kató naplója) (Studio) hangos vígjáték 5 felvonásban, a

Hunnia filmgyárban 1940. évben készült, 2339 m hosszú,

Erdőzúgás, lombhutógás (Waldgeheimnisse) (Budapest Film) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Tobis-Melofilm gyárban 1936. évben készült, 336 m hosszú,

Lepkeország (Besuch der Schmitterlingen) (Budapest Film) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Tobis-Melofilm gyárban 1937. évben készült, 280 m hosszú,

60. sz. Filmhirdetés (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 130 m hosszú mozgófényképet.

Nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgóképzemekben a magyar nyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Heten, mint a gonoszok (Nagy Mária) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1942. évben készült, 2510 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.

Kísérő műsorul a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Szárnyaló ifjúság (Reiber) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1942. évben készült, 399 m hosszú,

Szelek szárnyán (Reiber) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1942. évben készült, 345 m hosszú,

Vitorlázó lávrepülés (Reiber) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1942. évben készült, 370 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.

Előadásra alkalmasnak találta azzal, hogy nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképzemekben szabad bemutatni:

Az utolsó dal (M. F. I.) hangos dráma, 2 felvonásban, a Hunnia filmgyárban, 1942. évben készült, 857 m hosszú,

5-ös számú órház (M. F. I.) hangos színmű 2 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1942. évben készült, 974 m hosszú,

Magyar világhíradó 992. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 103 m hosszú,

UFA világhíradó 179. (Auslandstonswoche Nr. 179. (Kefifor) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1943. évben készült, 142 m hosszú keskeny mozgófényképeket.

Külföldre kívinni engedélyezte:

Tavaszi evezős edzés (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 30 m hosszú,

Állatkerti madarak (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film

Irodában 1943. évben készült, 26 m hosszú,

Új 2 filléresek (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 36 m hosszú,

Kis benzinmotorok (M. F. I.) hangos riport egy felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 24 m hosszú,

Üzenet a Volgapatról (Kárpát Film) hangos dráma 8 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1942. évben készült, 2262 m hosszú,

Margaringyártás (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 25 m hosszú,

Iz, szín, zamat (M. F. I.) hangos reklám a Magyar Film Irodában 1943. évben készült 83 m hosszú mozgófényképeket.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a Magyar Filmiroda R. T. által készített 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989 számú Magyar Világhíradó című filmfelvételeknek s az azokat kibővítő külföldi események filmsorozatának az ország összes mozgóképezemeiben való kötelező lejátzását elrendelte.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a Magyar Filmiroda R. T. által készített 985, 986, 987, 988, 989, 990 számú Magyar Világhíradó című filmfelvételeknek s az azokat kibővítő külföldi események filmsorozatának az ország összes keskeny mozgóképezemeiben keskeny formában is való kötelező lejátzását elrendelte,

A kölcsöndíjakat a 161209/1941. VII. 2. számú VKM. rendelet szabályozza.

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság 1943. évi március hó 1-től 6-ig tartott ülésein:

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

Erdélyi kastély (Hamza D. Ákos) hangos színmű 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 2258 m. hosszú,

Varieté (Jankovich-film) hangos dráma 4 felvonásban, a Pathé. Natan filmgyárban 1935. évben készült, 2120 m hosszú,

A mintaférj (Der ungetreue Eckehart) (Nagy Mária) hangos vígjáték 4 felvonásban, a Siegel Monopol filmgyárban 1941. évben készült, 2276 m hosszú,

Magyar világhíradó 993 (MFI) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 284 m hosszú,

UFA világhíradó 180 (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1943. évben készült, 346 m hosszú,

LUCE olasz világhíradó 71. (Hunnia) hangos riport 1 felvonásban, a Luce filmgyárban 1943. évben készült, 281 m hosszú,

MSJ

995. sz.

A sebesültszállító vonatokkal hazahozott honvédeket fertőtlenítő állomásokra szállítják.

Mezőgazdaságunk egyik egyre jobban elterjedő ága a gyümölcsstermelés. A földművelésügyi kormányzat tanfolyamokat rendez, ahol a hallgatók megszerzhetik a gyümölcsstermeléshez és a fák ápolásához szükséges szakismereteket.

A Darányi Diákház mozgalom a Kormányzó Ur és fia, ifj. vitéz nagybányai Horthy Miklós rk. követ és meghatalmazott miniszter jelenlétében Horthy István emlékestet rendezett.

Új hid épült Medvénel, ahol 1938-ban a felvidéki területek visszacsatolásakor honvédeink először lépték át a folyamot. A Csallóközt a Dunántúllal összekötő hid a háborús nehézségek ellenére is gyors ütemben készült el. A hatalmas új alkotást Magyarország kormányzója adta át a forgalomnak ifj. vitéz nagybányai Horthy Miklós rk. követ és megh. miniszter, a kormány tagjai és számos közéleti előkelőség jelenlétében. Varga József kereskedelem és közleke-

désügyi miniszter ismertette a hidépítés történetét.

A március 15-iki nemzeti ünnepen a budapesti levante ifjúság a Hősök terén gyűlt egybe, hogy meghallgassa vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzónak az ország ifjúságához intézett rádiószózatát.

74. sz.

»Littorio Olasz Ifjúságá«-nak a Nemzeti Bajnokságért rendezett mezei futóversenye. Látogatás a Központi Restauráló Intézetben Rómában. Egy meseteri restaurálás: Antonello da Messina »Ecce Homo« című képe a helyreállítási munka folyamán és utána.

A stockholmi Műszaki Múzeum kiállítását rendezett a technika vívmányainak kicsinyített másolatokban való szemléltetésére.

Svájcból. A vallesei Leitron községben az olvadás következtében veszélyes talajcsuszamlás állott be. A természet

romboló munkájának feltartóztatására minden fáradozás hiábavaló.

Olasz bűvárhajók az Atlanti-óceánon. A tengelyhatalmak egy bűvárhajója Felicia di Cossato parancsnokkal, hadiküldetés folyamán, az Atlanti-óceánon. Ágyúlövésekkel elsüllyeszt egy ellenséges hajót, melynek legénysége mentőcsónakba szállva menekül.

MOZIGÉPÉSZ-ÜZEMVEZETŐ

hosszú gyakorlattal ápr. 1-től állást vállal. Cím: Kocsis Benedek, Gyoma, Apolló Mozi.

Felelős szerkesztő:

MATOLAY K. GÉZA dr.

Felelős kiadó:

LIEBER LÁSZLÓ dr.

Kiadóhivatali főnök:

GYIMESY KÁSÁS ERNŐ

Készült a

»Jövő« nyomdászövetkezet műhelyében

Budapest, IX., Erkel-u. 17.

Telefon: 182-278.

Felelős vez.: Demjén Ferenc.

MIT HOL JÁTSZANAK BUDAPESTEN

Annamária

A férfi mind örült

A lóp virága

Alkalm

Az 5-ös számú őrház

Bécsi vér

Családunk szégyene

Csipkerózsika

Egy szív megáll

Erdélyi kastély

Édes ellenfél

Édes mostoha

Éjjelre kiderül

Ejszaka lánya

Fehér emberek

Házasság adagolva

Házassággal kezdődik

Igen vagy nem

Jelmezbál

Katyi

Omnia

Petőfi

Kaszinó, Atrium

Belvárosi, Budai Apolló, Délbáb, Hazám, Home-rós, Józsefvárosi, Rákóczi, Szivárvány, Tinódi, Zugló

Attila

Kultur

Scala

Beleznay

Pest

Anna

Glória

Otthon

Béke, Hunnia, Nép, Pluto, Ráday, Ugoesa

Nemzeti Apolló, Uránia

Deák

Diadal

Fórum, Szittyá

Erzsébet

Eva

Kamara

Keresztúton

Megbélyegzett asszony

Miért?

Nagy király

Négy arcú asszony

Negyediziglen

Pardon tévedtem

Párbaj semmiért

Pofon az éjszakában

Stan és Pan

Styx kapitány leszámol

Szegény gazdagok

Szélvész kisasszony

Szép csillag

Szerelem a vérpadig

Szerelmes asszonyok

Szűts Mara házassága

Tigrisek ura

Toprini nász

Uj földesúr

Uj rokon

Viki

Zoro és Huru

Beihlen, Csaba, Duna,

Ujbuda

Székely

Tisza

Nap

Rádius

Korona, Palota

Andrássy

Ósbuda

Alkotás, Damjanich

Turán

Turul

Tátra

Mesevár

Barláng

Adria, Baross, Flórián,

Körönd, Nyugat, Toldi

Korzó

Kristály

Corvin

Vitéz

Hungária

Ipoly

Népszínház

Maros

1

zeneszerző,

2

féltékeny
szerelmes
és

3

szerencsés
félreértés
v i d á m
története:

A TALPRAESETT LEÁNY

A címszerepben a német
filmvígjátékok üdvöskéje:

**M A G D A
S C H N E I D E R**

Partnererei:

**J O H A N N E S
R I E M A N N**

**A L B E R T
M A T T E R S T O C K**

Rendezte:

T H E O L I N G E N

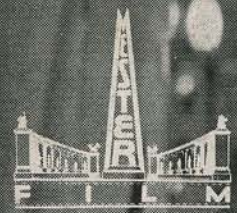

FORGALOMBAHOZZA: **BUDAPEST FILM RT., VII., RÁKÓCZI-ÚT 52. TELEFON: 22-34-35**

Budapest
1943.
márc. 24.
V. évf.
12. sz.
Egyes
szám ára:
70 fill.

És az utolsó

SZERKESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA

JELENET A DARÓCZY JÓZSEF
RENDEZÉSÉBEN KÉSZÜLT

„KÉSŐ”

CÍMŰ FILMBŐL

MURÁTI LILI-SÁRDY JÁNOS

(HAJDU-MESTER FILM)